

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

 О.Б. Жильцов
«27» _____ 2017 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

3.1.1. ОДФС.02 ПСИХОЛОГІЯ

Спеціальність 013 Початкова освіта

I-й освітній рівень (бакалаврський)

Київ - 2017

УДК 159.9
ББК 74.580

Психологія: робоча навчальна програма [для студентів спеціальності 013 Початкова освіта (I-й освітній рівень (бакалаврський))] / Уклад. О.О. Музика. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. – 16 с.

Розробник:

Музика Олена Оксентівна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від “06” 09 2017 року № 1

Завідувач кафедри педагогіки та психології

 Г.І. Іванюк

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А. Машовець

© О.О. Музика, 2017 рік

© КУ імені Бориса Грінченка, 2017 рік

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 8 кредитів Кількість модулів – 8, змістових модулів – 8 модулів Загальна кількість годин: 240 годин Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 години	013 Початкова освіта I-й освітній рівень (бакалаврський)	Нормативна дисципліна Рік підготовки: <i>1-й</i>. Семестр: <i>1-й, 60 год</i>. Аудиторні заняття – 28 годин, з них: лекції (теоретична підготовка) – 12 годин семінарські заняття – 6 годин практичні заняття - 8 годин лабораторні заняття - 2 год. модульний контроль - 4 години самостійна робота - 28 годин види контролю - <i>залік – 1 семестр</i>	

II. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Психологія є інтегрованою навчальною дисципліною, що входить до нормативних дисциплін навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта I-го освітнього рівня (бакалаврський). За навчальним планом на вивчення психології відведено 8 кредитів (240 год.).

На першому курсі у I семестрі студенти засвоюють два змістові модулі: «Психологія як наука» і «Психічні процеси та їх розвиток». На вивчення змістових модулів відведено 60 год., із них: 12 год. – лекції, 6 год. – семінарські заняття, 8 год. – практичні заняття, 2 год. – лабораторні заняття, 4 год. – модульний контроль, 28 год. – самостійна робота студентів. Завершується вивчення психології у I семестрі заліком.

Метою вивчення змістових модулів є ознайомлення студентів із актуальними проблемами сучасної загальної, соціальної, вікової та педагогічної психології, основними закономірностями функціонування психіки та вікової динаміки її розвитку, теоретичними та методологічними основами вивчення психічної діяльності особистості, її когнітивної, афективної та регулятивної сфер на різних вікових етапах розвитку, у молодшому шкільному віці, зокрема; формування професійно орієнтованих знань, умінь, навичок та психологічної готовності до їх застосування в педагогічній практиці.

Завдання:

- оволодіння студентами категоріально-термінологічним апаратом психології, засвоєння основних понять та розвиток понятійного мислення;
- формування знань про закономірності функціонування та розвитку психіки;
- реалізація системного підходу до висвітлення проблем розвитку пізнавальної, емоційної, вольової сфер особистості у діяльності та спілкуванні;
- ознайомлення студентів із основними властивостями та закономірностями розвитку уваги, відчуттів, сприймання, мислення, уяви; становлення емоційно-вольової регуляції поведінки людини;

- розвиток загальних (інформаційної, комунікативної, самоосвітньої) та професійних (соціально-психологічної, рефлексивної) компетентностей.

Студенти мають **знати**:

- основні поняття, принципи психології;
- основні методи психологічного дослідження;
- закономірності розвитку основних психічних функцій;
- особливості функціонування й розвитку пізнавальної, емоційної, вольової сфер особистості, у молодшому шкільному віці, зокрема;
- індивідуально-психологічні особливості та їх вплив на розвиток особистості;
- психологічні механізми навчальних і виховних впливів на особистісний розвиток учня;
- розвиток інструментальної та мотиваційно-ціннісної сфер особистості в процесі навчання та виховання;
- роль молодшого шкільного віку в розвитку особистості.

Студенти мають **уміти**:

- аналізувати сутність психічних процесів в залежності від факторів, що на них впливають;
- виділяти й оцінювати біологічні, соціальні, культурні складові соціально-психологічних явищ;
- проводити дослідження психічних процесів та психічних станів особистості;
- застосовувати комплекс методик у проведенні психологічного дослідження пізнавальної та емоційно-вольової сфер особистості, у молодшому шкільному віці, зокрема;
- інтерпретувати отримані результати, робити висновки;
- застосовувати теоретичні знання у практичній роботі з дітьми молодшого шкільного віку.

ІІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль І.

ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА

Тема 1. Психіка як предмет пізнання

Психологія як наука про закономірності розвитку та функціонування психіки. Предмет загальної та вікової психології. Історія розвитку. Основні тенденції розвитку сучасної загальної та вікової психології.

Поняття про психіку. Основні форми прояву психіки. Функції психіки. Виникнення та розвиток психіки. Відображення й адаптація. Рефлекторна природа психіки. Психіка та свідомість. Історичний розвиток людської свідомості. Структура свідомості. Поняття про несвідоме. Свідоме та несвідоме в психічній діяльності людини.

Тема 2. Психологія в системі наук

Місце сучасної психології в системі наук. Структура сучасної психології. Характеристика основних галузей психологічних знань. Загальна та вікова психологія. Зв'язок психології з іншими науками: з природничими науками, з технічними науками, з соціальними науками. Взаємозв'язок загальної та вікової психології з педагогікою. Значення психологічних знань в практичній діяльності вчителя початкових класів.

Принципи психології. Загальне поняття про методи психологічних досліджень. Класифікація методів психології. Характеристика основних методів: спостереження та експеримент. Характеристика допоміжних методів: тест, бесіда, анкетування, аналіз продуктів діяльності.

Змістовий модуль 2.

ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ РОЗВИТОК

Тема 3. Увага

Поняття про увагу як особливу форму психічної активності. Фізіологічні основи уваги. Види і форми уваги. Структура (властивості) уваги. Індивідуальні відмінності уваги. Неуважність та її причини. Шляхи керування увагою учнів.

Тема 4. Відчуття та сприймання

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття та сприймання. Рефлекторна природа відчуттів та сприймань. Загальні властивості та закономірності відчуттів. Характерні особливості сприймань. Класифікація відчуттів та сприймань. Основні види відчуттів: екстероцептивні, інтероцептивні, пропріоцептивні відчуття. Основні види сприймання за модальністю. Сприймання простору. Сприймання руху. Сприймання часу. Сприймання як дія. Спостереження і спостережливість. Відчуття та сприймання в професійній діяльності вчителя.

Тема 5. Пам'ять

Поняття про пам'ять. Теорії механізмів пам'яті. Види пам'яті. Запам'ятання і його види. Умови ефективності запам'ятовування. Відтворення і його види. Уявлення пам'яті, їх особливості. Забування і збереження. Боротьба із забуванням. Індивідуальні особливості в процесах пам'яті. Типи пам'яті. Пам'ять у професійній діяльності вчителя.

Тема 6. Мислення та уява

Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Психологічна характеристика мислення як процесу вирішення задач. Поняття проблемної ситуації. Процес розуміння. Розумові дії та мислительні операції. Форми

мислення. Види мислення. Процес засвоєння понять. Індивідуальні відмінності мислення, їх діагностика та розвиток.

Поняття про уяву, та її фізіологічні основи. Процес утворення образів уяви. Види уяви та її індивідуальні особливості. Уява і особистість. Роль уяви в ігровій діяльності дитини і творчій діяльності дорослого.

Тема 7. Емоційно-вольові процеси

Поняття про емоції та почуття, їх роль у практичній та пізнавальній діяльності. Фізіологічні основи емоцій та почуттів. Теорії емоцій та почуттів у психології. Основні форми переживання почуттів. Основні емоціональні стани та їх зовнішній вираз. Вищі почуття та їх види. Розвиток емоційної сфери дитини.

Поняття про волю. Основні види вольових дій людини. Структура вольового акту: простий вольовий акт; складний вольовий акт. Загальна характеристика вольових станів. Психологічна характеристика стану мобілізаційної готовності. Психологічна характеристика стану зосередженості. Загальна характеристика розвитку вольової регуляції поведінки. Вікові особливості формування здатності до вольових дій. Розвиток волі в онтогенезі. Вольові якості особистості. Критерії волі. Виховання та самовиховання волі.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ»

Разом: 60 год. (лекції – 12 год., семінарські заняття – 6 год., практичні заняття – 8 год., лабораторні заняття – 2 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.)

Семестр	1 семестр						
Модулі	Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА		Змістовий модуль II ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ РОЗВИТОК				
Кількість балів за модуль	59 балів		120 балів				
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Психіка як предмет пізнання	Психологія в системі наук	Увага, відчуття та сприймання		Пам'ять	Мислення та уява	Емоційно-вольові процеси
6 балів	1 бал	1 бал	1 бал		1 бал	1 бал	1 бал
Теми семінарських, практичних, лабораторних занять	Особливості психології як науки	Методи психології	Увага <i>центр самопізнання та особистісно-професійного розвитку</i>	Відчуття та сприймання <i>центр самопізнання та особистісно-професійного розвитку</i>	Мнемічна діяльність <i>центр самопізнання та особистісно-професійного розвитку</i>	Мислення та уява <i>центр самопізнання та особистісно-професійного розвитку</i>	Емоційно-вольова регуляція <i>центр самопізнання та особистісно-професійного розвитку</i>
88 балів	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11+11 б.	11 б.
Самостійна робота 35 б.	5	5	5	5	5	5	5
Поточний контроль 50 балів	Модульна контрольна робота 1 25 балів <i>(дистанційний курс)</i>		Модульна контрольна робота 2 25 балів <i>(дистанційний курс)</i>				
Підсумковий контроль	Залік						

Всього 179 балів. РК = 179 : 100 = 1,79

V. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма								Заочна форма				
	усього	у тому числі						Семестровий контроль	у тому числі				
		л	с	пр	лб	с.р.	мкр		усього	л	п	лб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА													
Тама 1. Психіка як предмет пізнання	8	2	2			4							
Тема 2. Психологія в системі наук	8	2	2			4							
Модульний контроль	2						2						
Разом за змістовим модулем 1	18	4	4			8	2						
Змістовий модуль 2. ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ РОЗВИТОК													
Тема 3. Увага	8	2	2	2		4							
Тема 4. Відчуття та сприймання	8			2		4							
Тема 5. Пам'ять	8	2		2	2	4							
Тема 6. Мислення та уява	8	2				4							
Тема 7. Емоційно-вольові процеси	8	2		2		4							
Модульний контроль	2						2						
Залік								Залік					
Разом за змістовим модулем 2	42	8	2	8	2	20	2						
Усього годин	60	12	6	8	2	28	4						

VI. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості психології як науки	2
2	Методи психології	2
3	Психічні пізнавальні процеси	2

VII. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологія пізнавальної діяльності: увага	2
2	Психологія пізнавальної діяльності: відчуття та сприймання	2
3	Психологія пізнавальної діяльності: мислення та уява	2
4	Емоційно-вольова регуляція діяльності	2

VIII. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мнемічна діяльність	2

IX. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Психіка як предмет пізнання	4	5
2	Психологія в системі наук	4	5
3	Увага	4	5
4	Відчуття та сприймання	4	5
5	Пам'ять	4	5
6	Мислення та уява	4	5
7	Емоційно-вольові процеси	4	5
	Разом :	28	35

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції, семінарські заняття, практичні заняття, лабораторні заняття, самостійна робота (опрацювання теоретичних питань, основних понять, робота зі словником, конспектування першоджерел), підготовка повідомлень (за бажанням студента).

XI. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний тестовий контроль (на кожному практичному та лабораторному занятті), усне опитування (на кожному семінарському занятті), письмове опитування, реферати (за вибором), модульні контрольні роботи, залік.

XI. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота												
Форми роботи	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2					Макс. балів	Залік	Сума		
Лекції	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			100		
	1	1	1	1	1	1	1	6				
Семінарські, практичні, лабораторні заняття	11	11	11	11	11	11+11	11	88				
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	35				
МКР	25		25					50				
Всього:								179	Залік	100		
Всього – 179 б. РК – 1,79												

Шкала оцінювання

Рейтинг оцінка	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету
A	Відмінно – високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими, незначними неточностями	90 – 100 балів
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів
F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів

XII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- опорні конспекти лекцій;
- мультимедійні презентації;
- ілюстративні матеріали;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма.

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Максименко С.Д. Загальна психологія. – К.: Центр учбової літератури, 2008.
2. Психологія / За ред. Ю.Л. Трофімова. – К.: Либідь, 2008.
3. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія. – К.: Центр учбової літератури, 2012.

Допоміжна

1. Гамезо М. В., Домашенко И.А. Атлас по психологии. – М.: Просвещение, 1986.
2. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию. Курс лекций. – М.: ЧеРо, 2008.
3. Колосинский Я.Л. Человек: психология. – М.: Просвещение, 1986.
4. Музика О.Л. Розвиток здібностей молодших школярів засобами усної народної творчості: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.Л. Музика, Н.О. Никончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016.
5. Основи психології: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К. : Либідь, 2002.
6. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: Навчальне видання. – К.: Каравела, 2011.

Інформаційні ресурси

1. Електронний репозиторій КУБГ <http://elib.kubg.edu.ua>
2. Інституційний репозиторій КУБГ <http://elibrary.kubg.edu.ua/>
3. www.twirpx.com › ... › Загальна психологія
4. <http://psylib.kiev.ua/>
5. <http://subject.com.ua/psychology/>

Робоча програма навчальної дисципліни

«Психологія»

Укладач: Музика Олена Оксентівна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Київського університету імені Бориса Грінченка

Психологія: робоча навчальна програма [для студентів I курсу спеціальності 013 Початкова освіта (I-й освітній рівень (бакалаврський))]
/ Укладач: О.О. Музика. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. – 16 с.